C/2025/3986

20.8.2025.

PADOMES IETEIKUMS

(2025. gada 8. jūlijs)

par Itālijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

(C/2025/3986)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ([1]), un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ([2]), un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

Vispārīgi apsvērumi

(1) Regulā (ES) 2024/1263, kas stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī, ir noteikts, ka ekonomikas pārvaldības sistēmas mērķi ir veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, kā arī novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Regulā noteikts, ka Padome un Komisija saistībā ar Eiropas pusgadu veic daudzpusēju uzraudzību saskaņā ar LESD noteiktajiem mērķiem un prasībām. Eiropas pusgads jo īpaši ietver konkrētām valstīm adresēto ieteikumu formulēšanu un īstenošanas uzraudzību. Regula arī veicina valstu atbildību par fiskālo politiku un uzsver tās orientāciju vidējā termiņā apvienojumā ar efektīvāku un saskaņotāku izpildi. Katrai dalībvalstij ir jāiesniedz Padomei un Komisijai valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns, kurā ietvertas tās fiskālās, reformu un investīciju saistības četru vai piecu gadu periodā atkarībā no valsts likumdošanas termiņa ilguma. Neto izdevumu ([3]) virzībai šajos plānos ir jāatbilst regulas prasībām, piemēram, prasībām par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tam jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), un ka vispārējās valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar minētajā regulā izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt ne vairāk kā par trīs gadiem.

([1]) OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Neto izdevumi, kā definēts Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktā: "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus; ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus; iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem; iv) valsts izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu; v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

(2) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ([4]), ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("ANM"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. ANM nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi sniedzot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada prioritātēm ANM veicina ekonomikas un sociālo atveseļošanu, vienlaikus virzot ilgtspējīgas reformas un investīcijas, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

(3) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435 ([5]) ("*REPowerEU* regula") mērķis ir pakāpeniski izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdz iegūt enerģētisko drošību un dažādot Savienības energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Itālija savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

(4) Itālija savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu Komisijai iesniedza 2021. gada 30. aprīlī. Komisija atbilstoši minētās Regulas 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanību, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 13. jūlijā pieņēma Īstenošanas lēmumu par Itālijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ([6]) un 2023. gada 8. decembrī grozīja šo lēmumu saskaņā ar 18. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finansiālā atbalsta maksimālo finanšu iemaksu, kā arī lai iekļautu *REPowerEU* nodaļu ([7]). Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, kurā konstatēts, ka Itālija ir apmierinoši sasniegusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes Īstenošanas lēmumā. Apmierinoša sasniegšana nozīmē to, ka nav bijis regresa attiecībā uz tās pašas reformas vai investīcijas iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(5) Padome 2025. gada 21. janvārī pēc Komisijas ieteikuma pieņēma ieteikumu, ar ko apstiprina Itālijas valsts vidēja termiņa fiskālo un strukturālo plānu ([8]). Plāns tika iesniegts saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 11. pantu un 36. panta 1. punkta a) apakšpunktu, aptver laikposmu no 2025. līdz 2029. gadam un atspoguļo fiskālo korekciju, kas sadalīta pa septiņiem gadiem.

(6) 2024. gada 26. novembrī Komisija pieņēma atzinumu par Itālijas 2025. gada budžeta plāna projektu. Tajā pašā dienā Komisija, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, pieņēma 2025. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Itālija bija minēta starp tām dalībvalstīm, par kurām būs jāizstrādā padziļināts pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2025. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ([9]) Padome pieņēma 2025. gada 13. maijā un Vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2025. gada 10. martā.

(7) Komisija 2025. gada 29. janvārī publicēja Konkurētspējas kompasu – stratēģisku satvaru, kura mērķis ir nākamajos piecos gados palielināt ES globālo konkurētspēju. Tajā ir noteikti trīs pārmaiņu imperatīvi ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei: i) inovācija; ii) dekarbonizācija un konkurētspēja un iii) drošība. Lai novērstu inovācijas plaisu, ES vēlas

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Padomes Īstenošanas lēmums (2021. gada 13. jūlijs) par Itālijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 10160/2021).

([7]) Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 8. decembris), ar ko groza Īstenošanas lēmumu (2021. gada 13. jūlijs) par Itālijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 16051/2023).

([8]) Padomes Ieteikums (2025. gada 21. janvāris), ar ko apstiprina Itālijas vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu (OV C, C/2025/651, 10.2.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).

([9]) Padomes Ieteikums (2025. gada 13. maijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

veicināt rūpniecisko inovāciju, atbalstīt jaunuzņēmumu izaugsmi, izmantojot tādas iniciatīvas kā ES jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu stratēģija, un veicināt progresīvu tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta un kvantu datošanas, ieviešanu. Tiecoties uz zaļāku ekonomiku, Komisija ir izstrādājusi visaptverošu Lētākas enerģijas rīcības plānu un tīras rūpniecības kursu, nodrošinot, ka pāreja uz tīru enerģiju joprojām ir rentabla, konkurētspējai labvēlīga, it īpaši energoietilpīgās nozarēs, un ir izaugsmes virzītājspēks. Lai samazinātu pārmērīgu atkarību un palielinātu drošību, Savienība ir apņēmusies stiprināt globālās tirdzniecības partnerības, dažādot piegādes ķēdes un nodrošināt piekļuvi kritiski svarīgām izejvielām un tīras enerģijas avotiem. Šo prioritāšu pamatā ir horizontālie veicinošie faktori, proti, regulējuma vienkāršošana, vienotā tirgus padziļināšana, konkurētspējas finansēšana un uzkrājumu un investīciju savienība, prasmju un kvalitatīvu darbvietu veicināšana un labāka ES politikas koordinācija. Konkurētspējas kompass ir saskaņots ar Eiropas pusgadu, nodrošinot, ka dalībvalstu ekonomikas politika atbilst Komisijas stratēģiskajiem mērķiem, izveidojot vienotu pieeju ekonomikas pārvaldībai, kas veicina ilgtspējīgu izaugsmi, inovāciju un noturību visā Savienībā.

(8) 2025. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās līdztekus ANM īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz efektīvi novērst visas problēmas, kas konstatētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Šie konkrētām valstīm adresētie ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi grozīto atveseļošanas un noturības plānu novērtēšanai saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 21. pantu.

(9) 2025. gada konkrētām valstīm adresētie ieteikumi aptver galvenās ekonomikas politikas problēmas, kas nav pietiekami risinātas ar atveseļošanas un noturības plānos iekļautajiem pasākumiem, ņemot vērā attiecīgās problēmas, kas konstatētas 2019.–2024. gada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos.

(10) Komisija 2025. gada 4. jūnijā publicēja 2025. gada ziņojumu par Itāliju. Tajā tika izvērtēts, kā Itālija ir īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus un kā Itālija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Pamatojoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti tika identificētas visaktuālākās problēmas, ar kurām saskaras Itālija. Tajā bija arī novērtēts Itālijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības 2030. gada pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības, kā arī sociālās atstumtības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(11) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Itāliju. Komisija minētās regulas piemērošanas nolūkiem sagatavoja novērtējumu par Itālijas makroekonomisko neaizsargātību, un tā galvenie konstatējumi tika publicēti 2025. gada 13. maijā ([10]). Komisija 2025. gada 4. jūnijā secināja, ka Itālijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Konkrētāk, joprojām pastāv neaizsargātība, kas saistīta ar lielu valsts parādu un vāju ražīguma pieaugumu, kam ir liela nozīme -pārrobežu kontekstā. Valdības parāda attiecība 2024. gadā pārsniedza pirmspandēmijas līmeni un palielinājās, mainot pēc 2020. gada novēroto lejupvērsto tendenci, lai gan deficīts samazinājās un tika sasniegts primārais pārpalikums, jo nominālā IKP pieaugums ievērojami palēninājās un parādu palielinošās atlikumu un plūsmu korekcijas kļuva ievērojamas sakarā ar novēloto ietekmi uz naudas aizņemšanos, ko radīja nodokļu kredīti mājokļu renovācijai iepriekšējos gados. Darba tirgus rādītāji turpināja uzlaboties. Itālijas bankas ir ievērojami uzlabojušas savu aktīvu kvalitāti un rentabilitāti; to pakļautība valsts riskam un valsts garantēto aizdevumu uzkrājums ir nedaudz samazinājies, bet joprojām ir ievērojams. Konstatētās neaizsargātības problēmas jau ir risinātas vairākās rīcībpolitikās, tomēr joprojām ir ļoti svarīgi turpināt un efektīvi īstenot reformas un investīcijas, it īpaši tās, kas paredzētas ANP un vidēja termiņa fiskālajā un strukturālajā plānā, kā arī piesardzīgu fiskālo nostāju. Itālijas vidēja termiņa fiskālajā un strukturālajā plānā paredzēto pasākumu pilnīga īstenošana ir būtiska, lai nodrošinātu, ka augstā valsts parāda attiecība vidējā termiņā nepalielinās vēl vairāk. Ir īstenotas vairākas rīcībpolitikas, lai veicinātu fiskālo ilgtspēju, piemēram, uzlabojot ikgadējo izdevumu pārskatīšanu, cīnoties ar nodokļu nemaksāšanu, pastāvīgi samazinot nodokļu īpatsvaru darbaspēka izmaksās un pārskatot nodokļu izdevumus. Reformas arī ļāva panākt ievērojamu progresu maksātnespējas regulējumā un ienākumus nenesošu aizdevumu tirgū. Ir pieņemts pamatlikums (uzņēmumu attīstības akts), lai atbalstītu riska kapitāla attīstību un veicinātu institucionālo investoru iesaistīšanos. Ar ANP pasākumiem tiek atbalstīts produktivitātes pieaugums un palīdzēts vēl vairāk izmantot Itālijas darbaspēka potenciālu, kas atvieglos valsts parāda samazināšanu. Šo pasākumu efektīva īstenošana ir būtiska.

([10]) Eiropas Komisija, Padziļinātais pārskats par 2025. gadu – Itālija, EIROPAS EKONOMIJA, Iestāžu dokuments 310, 2025.

Gada progresa ziņojuma novērtējums

(12) 2025. gada 21. janvārī Padome ieteica Itālijai šādus maksimālos neto izdevumu pieauguma tempus: 1,3 % 2025. gadā, 1,6 % 2026. gadā, 1,9 % 2027. gadā, 1,7 % 2028. gadā un 1,5 % 2029. gadā, kas atbilst maksimālajam kumulatīvajam pieauguma tempam, kurš aprēķināts, atsaucoties uz 2023. gadu, proti, - 0,7 % 2025. gadā, 0,9 % 2026. gadā, 2,8 % 2027. gadā, 4,6 % 2028. gadā un 6,2 % 2029. gadā. 2025. un 2026. gadā šie maksimālie neto izdevumu pieauguma tempi sakrīt ar koriģējošo virzību saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1467/97 ([11]) 3. panta 4. punktu, kā Padome ieteikusi 2025. gada 21. janvārī, lai novērstu pārmērīga budžeta deficīta situāciju ([12]). Itālija 2025. gada 30. aprīlī iesniedza savu gada progresa ziņojumu ([13]) par darbībām, kas veiktas, reaģējot uz Padomes 2025. gada 21. janvāra ieteikumu, lai izbeigtu pārmērīga budžeta deficīta situāciju, īstenotu reformu un investīciju kopumu, kas ir pamatā korekcijas perioda pagarināšanai, un īstenotu reformas un investīcijas, ar kurām reaģē uz galvenajām problēmām, kas konstatētas Eiropas pusgada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos. Gada progresa ziņojums atspoguļo arī Itālijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu.

(13) Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un tā sekas ir eksistenciāls izaicinājums Eiropas Savienībai. Komisija ieteica koordinēti aktivizēt Stabilitātes un izaugsmes pakta valsts izņēmuma klauzulu, lai atbalstītu ES centienus panākt strauju un būtisku aizsardzības izdevumu palielinājumu, un Eiropadome šo priekšlikumu atzinīgi novērtēja 2025. gada 6. marta sanāksmē.

(14) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem ([14]) Itālijas vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 7,2 % no IKP 2023. gadā līdz 3,4 % 2024. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds palielinājās no 134,6 % no IKP 2023. gada beigās līdz 135,3 % 2024. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas aprēķiniem šīs norises atbilst neto izdevumu pieauguma tempam - 2,2 % apmērā 2024. gadā. 2025. gada progresa ziņojumā Itālija lēš, ka neto izdevumu pieaugums 2024. gadā būs - 2,1 %. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja ([15]), kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2024. gadā bija kontraktīva, proti, 3,2 % apmērā no IKP.

(15) Saskaņā ar gada progresa ziņojumu Itālijas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs paredz reālā IKP pieaugumu 0,6 % apmērā 2025. gadā un 0,8 % apmērā 2026. gadā, savukārt SPCI inflācija tiek prognozēta 2,1 % apmērā 2025. gadā un 1,9 % apmērā 2026. gadā. Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2025. gadā palielināsies par 0,7 % un 2026. gadā par 0,9 %, taču SPCI inflācija plānota 1,8 % apmērā 2025. gadā un 1,5 % apmērā 2026. gadā.

(16) Gada progresa ziņojumā paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā samazināsies līdz 3,3 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2025. gada beigām palielināsies līdz 136,6 %. Šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam 1,3 % apmērā 2025. gadā. Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 3,3 % no IKP. Deficīta samazinājums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo primārā pārpalikuma pieaugumu (no 0,4 % no IKP 2024. gadā līdz 0,6 % no IKP) un nemainīgus procentu izdevumus kā daļu no IKP. Konkrētāk, primārā pārpalikuma pieaugums ir saistīts ar spēcīgu ieņēmumu pieaugumu, ko vēl joprojām labvēlīgi ietekmē pozitīvi darba tirgus rādītāji, kuru ietekme pārsniedz pastāvīgā darbaspēka nodokļu īpatsvara samazinājuma un kapitālizdevumu pieauguma kompensēšanu. Saskaņā ar Komisijas aprēķiniem šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam 1,2 % apmērā 2025. gadā. Pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, fiskālā nostāja, kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2025. gadā kopumā būs neitrāla. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās palielināsies līdz 136,7 %. Parāda attiecības pret IKP pieaugums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo ievērojamas aizņēmumu vajadzības, kas saistītas ar novēloto ietekmi uz naudas plūsmu, ko rada nodokļu kredīti mājokļu renovācijai, kuri ietekmēja iepriekšējo gadu deficītu.

([11]) Padomes Regula (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp.).

([12]) Padomes Ieteikums par pārmērīga budžeta deficīta situācijas novēršanu Itālijā (ST 5035/25).

([13]) 2025. gada progresa ziņojumi ir pieejami šādā tīmekļa vietnē: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([14]) *Eurostat* euro rādītāji, 22.4.2025.

([15]) Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem.

(17) Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta (“dotācijām”) 2025. gadā tiks finansēti vispārējās valdības izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,6 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,2 % no IKP 2024. gadā). No Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Itālijas vispārējās valdības bilanci un parādu.

(18) Vispārējās valdības aizsardzības izdevumi Itālijā 2021. gadā bija 1,4 % no IKP un 2022. un 2023. gadā – 1,2 % no IKP ([16]). Saskaņā ar Komisijas 2025. gada pavasara prognozi aizsardzības izdevumi tiek prognozēti 1,3 % apmērā no IKP gan 2024., gan 2025. gadā. Tas atbilst samazinājumam par 0,1 procentpunktu no IKP salīdzinājumā ar 2021. gadu.

(19) Saskaņā ar Komisijas 2025. gada pavasara prognozi neto izdevumi Itālijā pieaugs par 1,2 % 2025. gadā un samazināsies par 1,0 % kumulatīvi 2024. un 2025. gadā. Pamatojoties uz Komisijas 2025. gada pavasara prognozi, Itālijas neto izdevumu pieaugums 2025. gadā būs mazāks par ieteicamo maksimālo pieauguma tempu, kas noteikts koriģējošajā virzībā, gan attiecībā uz katru gadu, gan kumulatīvi 2024. un 2025. gadā. Līdz ar to pārmērīgā budžeta deficīta novēršanas procedūra Itālijā tiek uz laiku atlikta.

(20) Gada progresa ziņojumā paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2026. gadā samazināsies līdz 2,8 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2026. gada beigām palielināsies līdz 137,6 %. Gada progresa ziņojumā prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2027. gadā samazināsies līdz 2,6 % no IKP. Savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP saskaņā ar prognozēm 2027. gadā samazināsies līdz 137,4 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2026. gadā būs 2,9 % no IKP. Vispārējās valdības budžeta deficīta samazinājums 2026. gadā atspoguļo primārā pārpalikuma turpmāku pieaugumu (līdz 1,1 % no IKP), ko galvenokārt veicina investīciju subsīdiju samazinājums, kuru daļēji kompensē procentu izdevumu neliels pieaugums. Šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam 1,5 % apmērā 2026. gadā. Pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, tiek prognozēts, ka fiskālā nostāja, kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2026. gadā būs kopumā neitrāla. Saskaņā ar Komisijas prognozēm paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2026. gada beigās palielināsies līdz 138,2 %. Parāda attiecības pret IKP pieaugums 2026. gadā galvenokārt atspoguļo mājokļu renovācijai paredzēto nodokļu kredītu novēloto ietekmi uz naudas plūsmu.

(21) Ieteikumā, ar ko apstiprina Itālijas vidēja termiņa plānu, ir precizēts reformu un investīciju kopums, kas ir pamatā korekcijas perioda pagarināšanai, kā arī to īstenošanas grafiks. Tās ietver esošos un pastiprinātos atveseļošanas un noturības plāna pasākumus, kā arī papildu reformas un investīcijas tādās jomās kā civiltiesības, nodokļi, tostarp nodokļu saistību izpilde un izvairīšanās no nodokļu maksāšanas, uzņēmējdarbības vide, valsts pārvalde, bērnu aprūpe un publisko izdevumu efektivitāte, kā arī valsts uzņēmumu racionalizācija. Ņemot vērā Itālijas gada progresa ziņojumā sniegto informāciju, Komisija konstatē, ka reformas un investīcijas, kas bija pamatā pagarinājumam un kas bija jāveic līdz 30. aprīlim, ir īstenotas vai pašlaik tiek novērtētas attiecībā uz maksājuma pieprasījumu saskaņā ar ANM.

Galvenās politikas problēmas

(22) Itālija ir viena no tām dalībvalstīm, kur ir visvairāk gados vecu iedzīvotāju, ir zemākais dzimstības līmenis un to sieviešu vecums, kuras dzemdē pirmo bērnu, ir augstāks par vidējo. Migrācijas bilance joprojām ir pozitīva, taču tā vairs nekompensē zemo dzimstības līmeni. Rezultātā darbspējīgā vecuma iedzīvotāju skaits turpina samazināties, ierobežojot potenciālo izaugsmi. Labi pārvaldīti likumīgas migrācijas ceļi varētu palīdzēt mazināt demogrāfisko lejupslīdi, it īpaši īstermiņā un vidējā termiņā. Paredzams, ka turpmākajos gados ievērojamais fiskālais spiediens negatīvi ietekmēs publiskās finanses, t. sk. pieaugs izmaksas, kas saistītas ar demogrāfiskajām norisēm. Konkrētāk, valdības izdevumi Itālijā ir novirzīti sociālajai aizsardzībai (2024. gadā 20,3 % no IKP un 43,6 % no primārajiem izdevumiem), ko ir grūti uzturēt, ņemot vērā demogrāfisko spiedienu. Turklāt Itālijas pensiju izdevumi ir vieni no augstākajiem ES, tāpēc ir grūtāk ierobežot publiskos izdevumus. Lai gan 2011. gada pensiju reformas pilnīga īstenošana šo slogu pakāpeniski samazinās, paredzams, ka vidējā termiņā tas palielināsies demogrāfisko tendenču un priekšlaicīgas pensionēšanās shēmu ietekmes dēļ. Ir vajadzīgi saskaņoti centieni, lai uzlabotu publisko izdevumu efektivitāti un lietderību, pamatojoties uz pasākumiem, ko Itālija plānojusi savā vidēja termiņa fiskālajā un strukturālajā plānā.

([16]) *Eurostat*, valdības izdevumi pēc valdības funkciju klasifikācijas (*COFOG*). *COFOG* un NATO definīciju metodoloģisko atšķirību dēļ izdevumi, kuru pamatā ir *COFOG* definīcija, var atšķirties no izdevumiem, kuru pamatā ir NATO definīcija.

(23) Itālijas nodokļu ieņēmumi attiecībā pret IKP ir salīdzinoši augsti salīdzinājumā ar līdzīgām dalībvalstīm, un galveno ieguldījumu sniedz darbaspēka nodokļi. Neraugoties uz pieņemtajiem pasākumiem, darbaspēka nodokļu īpatsvars darbaspēka izmaksās joprojām ievērojami pārsniedz ES vidējo rādītāju. Īpašie režīmi un plašais nodokļu izdevumu diapazons, t. sk. attiecībā uz pievienotās vērtības nodokli, padara nodokļu sistēmu ļoti sarežģītu un samazina nodokļu bāzi, radot ievērojamus ieņēmumu zaudējumus. Pašreizējā lielā darbaspēka nodokļu sloga novirzīšana uz citiem nepietiekami izmantotiem ieņēmumu avotiem, kas mazāk kaitē izaugsmei, palīdzētu palielināt Itālijas ekonomisko potenciālu. Papildus tam enerģijas nodokļi nav izstrādāti tā, lai veicinātu pāreju uz tīrām tehnoloģijām. Visbeidzot, izvairīšanās no nodokļu maksāšanas joprojām ir liela, lai gan pēdējos gados veiktie vērienīgie pretpasākumi, ieskaitot tos, kas veikti saskaņā ar atveseļošanas un noturības plānu, dod rezultātus. Tajā pašā laikā pastāv risks, ka nesenie pasākumi, kas līdzīgi nodokļu amnestijai, var būt neproduktīvi nodokļu saistību izpildes ziņā, turklāt sistēma, kas paredz iepriekšēju vienošanos starp pārvaldes iestādēm un mazajiem uzņēmumiem par to nodokļu saistībām, ir cieši jāuzrauga. Kadastrālās vērtības joprojām neatbilst pašreizējām tirgus vērtībām, jo tās vēl nav pilnībā un visaptveroši atjauninātas. Vidēja termiņa fiskālajā un strukturālajā plānā šis jautājums ir daļēji risināts, atjauninot kadastrālos reģistrus attiecībā uz konkrētiem īpašumiem, un tas ir pirmais solis plašākā ar mājokļiem saistītās politikas reformā.

(24) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka tās palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, – visas vai ievērojamu to daļu. Šajā saspringtajā termiņā pabeigt atveseļošanas un noturības plāna efektīvu īstenošanu ir būtiski, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās veicinātu Itālijas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Komisijas paziņojumā "*NextGenerationEU* – tuvojas 2026. gads", kas pieņemts 2025. gada 4. jūnijā, ir precizēts piemērojamais grafiks mehānisma beigu posmam, sniegti norādījumi dalībvalstīm par to, kā līdz 2026. gada 31. augustam maksimāli palielināt īstenošanu, tostarp par to, kā vēl vairāk racionalizēt savus ANP, izklāstītas galvenās iespējas, kas jāapsver to pārskatīšanā, un uzsvērts, cik svarīgi ir rūpīgi kopīgi plānot pēdējo maksājumu pieprasījumu iesniegšanu 2026. gadā. Itālija jau ir panākusi progresu atveseļošanas un noturības plānā paredzēto reformu un investīciju īstenošanā, un ir izmaksāti 63 % no piešķīruma. Lai atveseļošanas un noturības plānā noteiktās saistības izpildītu līdz 2026. gada augustam, ir būtiski, lai Itālija paātrinātu reformu un investīciju īstenošanu, risinot attiecīgās problēmas. Itālija gūtu labumu no administratīvo spēju stiprināšanas, īpaši vietējā līmenī, un iespējamās kavēšanās savlaicīgas atklāšanas un novēršanas. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(25) Itālijā ir paātrinājusies kohēzijas politikas programmas īstenošana, kas ietver atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF), Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) un Kohēzijas fonda (KF). Ir svarīgi turpināt centienus nodrošināt šo programmu ātru īstenošanu, vienlaikus maksimāli palielinot to ietekmi uz vietas. Itālija jau veic pasākumus saskaņā ar savām kohēzijas politikas programmām, lai veicinātu konkurētspēju un izaugsmi, vienlaikus veicinot sociālo kohēziju. Tajā pašā laikā Itālija joprojām saskaras ar problēmām, ieskaitot tās, kas saistītas ar konkurētspējas uzlabošanu rūpniecības pārkārtošanās kontekstā, enerģētikas pārkārtošanas paātrināšanu, ūdensapgādes noturības palielināšanu, īpaši dienvidu reģionos, un mājokļiem, jo īpaši lielpilsētās un pilsētās ar lielu tūristu un studentu skaitu. Turklāt valsts saskaras ar problēmām saistībā ar darbaspēka prasmju uzlabošanu, kuras mērķis ir apmierināt uzņēmumu mainīgās vajadzības un kas cita starpā ietver iesaistes pieaugušo izglītībā palielināšanu un nepietiekami pārstāvētu grupu, piemēram, sieviešu, jauniešu un migrantu izcelsmes grupu, iekļaušanas darba tirgū veicināšanu. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1060 ([17]) 18. pantu Itālijai kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskata ietvaros ir jāpārskata visas programmas, cita starpā ņemot vērā 2024. gada valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus. Ar Komisijas priekšlikumiem, kas pieņemti 2025. gada 1. aprīlī ([18]), termiņš vidusposma pārskatīšanas rezultātu novērtējuma iesniegšanai par katru programmu tiek pagarināts pēc 2025. gada 31. marta. Tie arī nodrošina elastību, kas palīdzēs paātrināt programmu īstenošanu, un rada dalībvalstīm stimulus piešķirt kohēzijas politikas resursus piecām Savienības stratēģiskajām prioritārajām jomām, proti, konkurētspējai stratēģisko tehnoloģiju, aizsardzības, mājokļu, ūdens-

([17]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp.)

([18]) Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko attiecībā uz īpašiem pasākumiem stratēģisku problēmu risināšanai vidusposma pārskatīšanas kontekstā groza Regulas (ES) 2021/1058 un (ES) 2021/1056 – COM(2025) 123 final.

apgādes noturības un enerģētikas pārkārtošanas jomā, un investīcijām prasmēs prioritārajās nozarēs, vienlaikus ESF+ programmās joprojām uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām personām.

(26) Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma (*STEP*) sniedz iespēju ieguldīt svarīgā ES stratēģiskajā prioritātē, stiprinot ES konkurētspēju. *STEP* tiek īstenota, izmantojot 11 esošos ES fondus. Arī dalībvalstis var sniegt ieguldījumu programmā *InvestEU*, atbalstot investīcijas prioritārajās jomās. Itālija varētu optimāli izmantot šīs iniciatīvas, lai atbalstītu kritiski svarīgu tehnoloģiju, to vidū tīru un resursefektīvu tehnoloģiju, izstrādi vai ražošanu.

(27) Papildus ekonomiskajām un sociālajām problēmām, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā un citos ES fondos, Itālijai būtu efektīvi jārisina atlikušās problēmas, kas saistītas ar pētniecību un inovāciju, enerģētiku, pielāgošanos klimata pārmaiņām, rūpniecības politiku un konkurenci, darba tirgu, izglītību un apmācību, kā arī tieslietām un publisko pārvaldi.

(28) Neraugoties uz investīcijām saskaņā ar atveseļošanas un noturības plānu un vidēja termiņa fiskālo un strukturālo plānu, Itālijas inovācijas un izaugsmes potenciālu kavē ierobežotās investīcijas pētniecībā un izstrādē gan privātajā, gan publiskajā sektorā. 2023. gadā uzņēmējdarbības izdevumi pētniecībai un izstrādei veidoja tikai 0,76 % no IKP, kas ir krietni zem ES vidējā rādītāja (1,49 %). Itālijas pētniecības un izstrādes stimulu sistēma ir mazāk visaptveroša un dāsna nekā citas analogas ES sistēmas, un tā gūtu labumu no stratēģiskākas esošo resursu piešķiršanas inovācijai un publiskā un privātā sektora sadarbībai. Atveseļošanas un noturības plānā ir iekļautas vairākas iniciatīvas, kuru mērķis ir atbalstīt sadarbību starp uzņēmumiem un akadēmiskajām aprindām, kas gūtu labumu no mazākas sadrumstalotības un saskaņotas valsts pārvaldības. Inovācijas iepirkumam ([19]) arī var būt svarīga nozīme inovācijas pieprasījuma veicināšanā. Lai tas būtu efektīvs, tam būtu vajadzīgs valsts rīcības plāns, ar ko atbalstīt šā instrumenta plašāku izmantošanu, tostarp – attiecīgā gadījumā – saistoši izdevumu mērķi. Itālijas inovācijas spēju ierobežo strukturāli faktori, it īpaši uzņēmumu lielums. Mazie uzņēmumi (ar mazāk nekā 20 darbiniekiem) rada 32,5 % no kopējā uzņēmējdarbības apgrozījuma (ES vidējais rādītājs: 22,9 %), savukārt lielie uzņēmumi (ar 250 vai vairāk darbiniekiem), kuriem ir lielāki apjomradīti ietaupījumi, lielāki ieguldījumi pētniecībā un izstrādē un vieglāka piekļuve finansējumam, rada tikai 37,5 % (ES vidējais rādītājs: 51,1 %). Jaunuzņēmumu paplašināšanās un mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) apvienošanas veicināšana palīdzētu palielināt investīcijas pētniecībā un inovācijā un palielinātu ražīgumu. Būtu jāturpina attīstīt Itālijas kapitāla tirgi, lai palielinātu jaunu uzņēmumu kotēšanu biržā.

Tas radītu lielākas konsolidācijas iespējas vietējiem uzņēmumiem un lielāku piekļuvi Itālijas mājsaimniecību turībai, kas pārsniedz vidējo rādītāju. Inovatīviem uzņēmumiem ir ierobežota piekļuve nebanku finansējumam, jo iekšzemes riska un izaugsmes kapitāla tirgus joprojām nav pietiekami attīstīts, lai gan atrodas uz izaugsmes ceļa. Atveseļošanas un noturības plānā paredzētie pasākumi, kas sniedz papildu publisko atbalstu riska kapitālam un izveido sistēmu institucionālo investoru piesaistīšanai, ir pirmais solis šādu ierobežojumu pārvarēšanā. Tomēr salīdzinoši mazāk attīstītie kapitāla tirgi ierobežo izejas iespējas privātā kapitāla un riska kapitāla investoriem, vēl vairāk saasinot finansējuma avotu trūkumu inovācijām, kas ir galvenais konkurētspējas uzlabošanas elements. Lai veicinātu inovatīvu uzņēmumu piekļuvi nebanku finansējumam, ir vajadzīga turpmāka rīcība, kas atbalstītu sākotnējo publisko piedāvājumu (SPP) iekļaušanu biržas sarakstā un attīstītu dinamisku ekosistēmu riska un izaugsmes kapitālam. Tas ietver vietējo institucionālo investoru un lielo korporāciju līdzdalības veicināšanu gan biržā kotētos, gan nekotētos kapitāla vērtspapīru tirgos. Visbeidzot, Itālijas pētniecības un universitāšu sistēmai ir būtiska nozīme inovācijā, taču tā saskaras ar ievērojamām problēmām. Finansējums pēcvidusskolas un augstākajai izglītībai pēdējos divos gados ir palielinājies, ja ņem vērā arī lielo resursu daudzumu, kas atvēlēts infrastruktūras pasākumiem. Pēdējos gados valstu iepirkuma izsludināšana projektiem tika rīkota regulārāk. Plaši izplatītā īstermiņa, beztenūras karjeras līgumu izmantošana pētniekiem kopā ar lēnu un nedrošu karjeras virzību tiek novērsta ar vairākām pašreizējām strukturālām reformām, kas veicina talantīgu pētnieku piesaistīšanu un noturēšanu. Turklāt tas, ka universitātēm un pētniekiem ir ierobežoti stimuli komercializēt pētniecību, kavē inovācijas rezultātus. Lai gan tehnoloģiju nodošanas birojos vērojami uzlabojumi, tie joprojām ir salīdzinoši nelieli mēroga ziņā un tiem trūkst pietiekamu cilvēkresursu un finanšu resursu, lai atbalstītu pētniecības rezultātu pārvēršanu jaunās uzņēmējdarbības iespējās. Varētu uzlabot arī to sinerģiju ar riska kapitāla investoriem.

([19]) Saskaņā ar Komisijas norādījumiem C(2018)3051 "inovācijas iepirkums" ir iepirkums, kas atbilst vienam vai abiem šādiem aspektiem: inovācijas procesa – pētniecības un izstrādes pakalpojumu – un tā (daļēju) rezultātu pirkšana; citu personu radītās inovācijas rezultātu pirkšana. Tādējādi inovācijas iepirkums aptver gan pētniecības un izstrādes iepirkumus, gan inovatīvu risinājumu publisko iepirkumu un publisko iepirkumu, kurā iegādājas gan pētniecības un izstrādes procesā iegūtos, gan no tā izrietošos inovatīvos risinājumus.

(29) Itālija gūtu labumu no valsts rūpniecības stratēģijas, ar kuru virzītu publisko resursu piešķiršanu, atbalstītu stratēģiskās tehnoloģijas un veicinātu dienvidu reģiona attīstību. Lai gan Zaļās grāmatas un Speciālās ekonomiskās zonas stratēģiskā plāna pieņemšanas rezultātā ir atsākušās publiskās debates par rūpniecības attīstību, vairāku rūpniecības plānu ar atšķirīgu pārvaldību pieņemšana, koordinācijas trūkums un vairāk nekā 2 000 stimulējošu pasākumu pastāvēšana neiezīmē virzību uz skaidru valsts izaugsmes stratēģiju. Pašreizējā sistēmā stratēģisko nozaru noteikšanā nav ņemtas vērā jaunās rūpniecības tendences un tehnoloģijas, un teritoriālās dimensijas trūkums ierobežo galveno rūpniecības rajonu attīstības stratēģiju. Tas ir īpaši svarīgi, ņemot vērā valsts rūpnieciskās ražošanas samazināšanos un būtiskas reģionālās atšķirības, jo dienvidu reģioni atpaliek inovācijas un konkurētspējas ziņā. Rūpniecības stratēģija gūtu labumu no labākas koordinācijas ar infrastruktūras investīciju plānošanu, savukārt politikas pasākumi apmācības un aktīvas darba tirgus politikas veicināšanai būtu jāintegrē plašākā valsts rūpniecības redzējumā, arī pieskaņojot publiskās investīcijas, kas vērstas uz stratēģiskām nozarēm.

(30) Saskaņā ar atveseļošanas un noturības plāna un vidēja termiņa fiskāli strukturālā plāna saistībām Itālija īsteno vērienīgu valsts pārvaldes reformu, ar ko, kā paredzams, tiks modernizēta cilvēkresursu pārvaldība, uzlabota pakalpojumu sniegšana un stiprinātas administratīvās spējas centrālā un vietējā līmenī. Galvenie šīs reformas un vidēja termiņa fiskāli strukturālā plānā minēto saistību aspekti ir šādi: i) Integrētā organizatoriskās darbības plāna (*PIAO*) ieviešana un stiprināšana, kas dod visaptverošu priekšstatu par katras administrācijas darbinieku skaitu, prasmēm un spēju vajadzībām; ii) centralizēts digitālais portāls, kas paredzēts pieņemšanai darbā, pamatojoties uz standartizētiem profesionālajiem profiliem (*inPA*); iii) valsts platforma valsts ierēdņu apmācībai un pārkvalifikācijai (*Syllabus*); un iv) tādas jaunas digitālās platformas (*Minerva*) palaišana, kura nodrošina sadarbspēju. Uz datiem balstītas pieejas izveide darbaspēka plānošanai, pamatojoties uz šo rīku integrāciju, vēl vairāk uzlabotu Itālijas valsts pārvaldes efektivitāti. Tas ļautu pārvaldes iestādēm, jo īpaši vietējā līmenī, apzināt savas konkrētās spēju nepilnības un attiecīgi rīkoties, vai nu pieņemot darbā darbiniekus, vai veicot mērķtiecīgu apmācību. Šāda pieeja varētu palīdzēt centrālajām pārvaldes iestādēm izstrādāt atbalsta pasākumus, kas būtu labāk pielāgoti atsevišķu pārvaldes iestāžu vajadzībām, stiprina koordināciju un padara sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu efektīvāku.

(31) Saskaņā ar atveseļošanas un noturības plānu un vidēja termiņa fiskāli strukturālā plāna saistībām Itālija īsteno būtisku tiesu sistēmas reformu, kuras mērķis ir samazināt neizskatīto lietu un nolēmumu pieņemšanas laiku civillietās un krimināllietās. Tiesvedības biroju izveide, kā arī tiesvedības digitalizācija, kas sniedz organizatorisku un juridisku atbalstu tiesnešiem, ir palīdzējusi uzlabot tiesu efektivitāti. Tomēr problēmas joprojām pastāv. Lai gan nolēmumu pieņemšanas laiks civillietās un komerclietās pirmās instances tiesās kopš 2020. gada ir samazinājies, tas joprojām ir viens no ilgākajiem ES. Ievērojot saistības, kas izriet no vidēja termiņa fiskāli strukturālā plāna, tiesvedības biroju institucionalizācija un stiprināšana un uz sniegumu balstītu strukturālu stimulu ieviešana tiesām palīdzētu vēl vairāk palielināt sistēmas efektivitāti.

(32) Labāki konkurences pamatnosacījumi ļautu efektīvāk sadalīt resursus un radītu konkurētspējas un produktivitātes pieaugumu. Lielāka konkurence un labāks nozaru regulējums nāktu par labu arī patērētājiem. Īstenojot atveseļošanas un noturības plānu, Itālija ir panākusi labu progresu dažās svarīgās nozarēs, t. sk. enerģētikas, transporta un jaunuzņēmumu ekosistēmā, arī modernizējot valsts apvienošanās kontroles noteikumus. Vietējo sabiedrisko pakalpojumu reforma saskaņā ar atveseļošanas un noturības plānu ir padarījusi līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu konkurētspējīgāku, taču ir nepieciešami turpmāki centieni, ar kuriem palielinātu pakalpojumu pārvaldības uzraudzību un nodrošinātu kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu visiem lietotājiem. Turpmākas likumdošanas iniciatīvas ir nepieciešamas arī attiecībā uz: i) mazumtirdzniecību, jo īpaši saistībā ar noteikumiem veikalu atvēršanai un pārdošanas veicināšanas pasākumiem; ii) reglamentētām profesijām, jo īpaši ar mērķi atcelt neproporcionālus ierobežojumus; un iii) dzelzceļa nozari, kurā reģionālo un starppilsētu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai jābūt atvērtai konkurencei. Visbeidzot, vairākās citās nozarēs, t. sk. veselības aprūpes un farmācijas, nelineārā transporta un ostu pakalpojumu nozarē, joprojām pastāv būtiski šķēršļi. Jo īpaši būtu jāveicina konkurence šādās jomās: i) farmaceitisko produktu (sevišķi biolīdzīgu produktu) iepirkšana; ii) privātu uzņēmumu akreditācija (*accreditamento*) valsts veselības aprūpes sistēmā; iii) nelineāro transporta pakalpojumu sniegšana vietējā līmenī; iv) konkursi par ostas koncesijām; un v) ostu iestāžu finansiālās neatkarības un pārskatatbildības uzraudzība un veicināšana.

(33) Itālija joprojām saskaras ar strukturāliem šķēršļiem, kas kavē tās energosistēmas elektrifikācijas paātrināšanu un atjaunīgās enerģijas īpatsvara palielināšanu elektroenerģijas ražošanā, neraugoties uz tās ievērojamo saules un vēja enerģijas potenciālu. Galvenais šķērslis joprojām ir atļauju piešķiršanas procedūru sarežģītība un sadrumstalotība, kas kavē projektu īstenošanu un mazina investoru uzticēšanos. Turklāt elektroenerģijas un gāzes cenu attiecība ir viena no augstākajām ES. Ar atveseļošanas un noturības plānu atbalstītās reformas ir sākušas novērst administratīvos šķēršļus atjaunīgās enerģijas atļauju piešķiršanas procedūrās, taču ieviešanai ir nepieciešama atļauju piešķiršanas

tiesību aktu turpmāka vienkāršošana un konsolidācija. Tajā pašā laikā lielāka variablo atjaunīgo energoresursu īpatsvara integrēšanai ir vajadzīgas koordinētas investīcijas elektrotīkla infrastruktūrā, jo īpaši sistēmas elastības palielināšanai, kam izmanto nefosilās degvielas tehnoloģijas, piemēram, uzglabāšanas un pieprasījumreakcijas mehānismus (piemēram, izmantošanas laika tarifus, dinamiskas cenu noteikšanas shēmas, viedās uzskaites sistēmas un agregatoru un rūpniecisko patērētāju dalību balansēšanas tirgos). Atsevišķās tīkla daļās vēl joprojām nav pietiekami attīstīti pārrobežu starpsavienojumi, un tas ierobežo Itālijas spēju gūt labumu no reģionālās līdzsvarošanas un cenu konverģences. Tīkla noturības un savienojamības stiprināšana palīdzētu sasniegt dekarbonizācijas mērķus, kas nodrošinātu vairāk atjaunīgās elektroenerģijas nozarēm, uz kurām attiecas Kopīgo centienu regula, jo īpaši transportam un ēkām, tādējādi palīdzot novērst neatbilstību KCR mērķrādītājam. Tas arī palīdzētu stabilizēt enerģijas cenas un samazināt cenu maksimumus, kas saistīti ar gāzes izmantošanu enerģijas ražošanai nestabilā tirgū.

(34) Lielā Itālijas pakļautība klimata riskiem, īpaši hidroģeoloģiskajiem riskiem, ietekmē ekonomiku, īpaši MVU. Tomēr klimatadaptācijas politikas pārvaldība ir sadrumstalota starp vairākām iestādēm un struktūrām gan centrālā, gan vietējā līmenī, un dabā balstītu risinājumu iespējas netiek pilnībā izmantotas. Turklāt augsnes zuduma un degradācijas dēļ ir vajadzīgi pasākumi augsnes noturības uzlabošanai, lai samazinātu hidroģeoloģiskos riskus un sausuma ietekmi. Turklāt, lai gan vēl turpina izstrādāt ar klimatu saistītu notikumu apdrošināšanas segumu, 2025. gada martā ir stājusies spēkā obligāta apdrošināšanas prasība sabiedrībām, un to pilnībā īstenos līdz gada beigām. Zaudējumi, kas radušies šādu notikumu dēļ, joprojām liecina par lielu trūkumu klimata apdrošināšanas jomā, kura dēļ ir jāpastiprina esošais regulējums. Aprites ekonomikas ziņā Itālijas rādītāji pārsniedz ES vidējo rādītāju. Tomēr ūdens un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras nepilnības, īpaši dienvidu reģionos, būtiski ietekmē vidi, radot ievērojamas izmaksas un zaudētus ieņēmumus Itālijas ekonomikai.

(35) Darba tirgus segmentācija un darbvietu kvalitātes trūkumi joprojām ir būtiskas problēmas Itālijā, un – kaut arī arvien mazākā mērā – joprojām salīdzinoši bieži tiek slēgti netipiski un terminēti darba līgumi, jo īpaši sieviešu, jauniešu un migrantu vidū. Strukturāli zems darba ražīguma pieaugums ierobežo algu pieaugumu. Pēdējā desmitgadē nominālās algas ir palielinājušās mazāk nekā inflācija un darba ražīgums ir stagnējis; rezultātā reālās algas ir samazinājušās. Darba koplīgumu slēgšanas stiprināšana varētu palīdzēt veicināt elastīgu un ilgtspējīgu algu pieaugumu, kas atspoguļo uzņēmumu produktivitāti un vietējos apstākļus. 2024. gadā nabadzības riskam pakļauto darba ņēmēju īpatsvars bija lielāks nekā vidēji ES attiecībā uz gan pilnas slodzes, gan nepilnas slodzes darba ņēmējiem. Apvienojumā ar zemām algām netipisku līgumu plašā izmantošana veicina arī nodarbinātu personu nabadzību, jo samazinās nostrādāto stundu skaits. Beztermiņa darba līgumu skaits Itālijā pieaug, tomēr darba ņēmēju ar terminētiem līgumiem īpatsvars (lai arī tas samazinājās no 15,7 % 2023. gadā līdz 14,4 % 2024. gadā) joprojām bija viens no augstākajiem ES, un pāreja no pagaidu uz pastāvīgām darbvietām būtiski atpaliek no ES vidējā rādītāja. Nepilnas slodzes darba ņēmēji un darba ņēmēji ar terminētiem līgumiem ir pakļauti lielākam nabadzības riskam nekā vidēji ES un Itālijas pilna laika pastāvīgie darba ņēmēji. Vairāk nekā 50 % nepilna darba laika un 10 % pagaidu līgumu bija nebrīvprātīgi noslēgti, kas atspoguļo iespēju palielināt ienākumus, izmantojot stabilus līgumus un lielāku darba intensitāti. Salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju arī individuālo pašnodarbināto īpatsvars nodarbināto personu vidū ir augsts, tomēr tas samazinās. Kopumā zemas algas un plaši izplatīti nestandarta nodarbinātības veidi attur no dalības darba tirgū, mazina darbvietu pievilcību un kvalitāti un mudina daudzus jaunos absolventus emigrēt, meklējot labākas karjeras iespējas un atalgojuma izredzes ārvalstīs. Turklāt sieviešu dalība darba tirgū Itālijā joprojām ir zema.

Sieviešu un vīriešu nodarbinātības atšķirība ir viena no lielākajām ES, proti, 19,4 procentpunkti, un pēdējo desmit gadu laikā tā nav uzlabojusies. Dienvidu reģionos atšķirība sasniedz 28 procentpunktus. Tas atspoguļo arī būtisku bērnu un vecāka gadagājuma cilvēku aprūpes pakalpojumu trūkumu, no kuriem otrais ir īpaši svarīgs, ņemot vērā demogrāfiskās novecošanas tendenci. Šo problēmu risināšana arī palīdzētu atbalstīt augšupēju sociālo konverģenci atbilstoši Komisijas dienestu veiktajai Sociālās konverģences sistēmas otrā posma valstu analīzei ([20]). Ir jāturpina centieni, kas vērsti uz cenas ziņā pieejamas agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu sniegšanas turpmāku paplašināšanu, pamatojoties uz ANM ietvaros veiktajām investīcijām un reformām un vidēja termiņa fiskāli strukturālā plāna saistībām, kas pievēršas reģioniem ar zemu aptvērumu ar mērķi mazināt reģionālās atšķirības un palielināt bērnu aprūpes pieejamību cenas ziņā.

(36) Nesenās reformas, kas pieņemtas saskaņā ar ANM, varētu samazināt problēmas, kas saistītas ar nedeklarētu darbu. Tomēr, ņemot vērā problēmas mērogu, jo īpaši dažās nozarēs, ir vajadzīga turpmāka rīcība. Detalizētāku datu par nedeklarētu darbu savlaicīgas sagatavošanas uzlabošana palīdzētu mērķtiecīgāk veikt inspekcijas, kā arī politikas

([20]) SWD(2025)95 – Valstu otrā posma analīze par sociālo konverģenci saskaņā ar sociālās konverģences sistēmu (SKS), 2025.

atbildes pasākumus. Turklāt, pamatojoties uz pasākumiem, kas tiek īstenoti saskaņā ar atveseļošanas un noturības plānu, īpašiem intervences pasākumiem ir jābūt vērstiem uz tādām nozarēm kā lauksaimniecība un mājsaimniecības darbs, piemēram, stiprinot izpildes darbības un samazinot stimulus paļauties uz nelegālu darbu. Visbeidzot, ir svarīgi cieši uzraudzīt nesen īstenotos pasākumus, jo īpaši visvairāk skartajās nozarēs, lai nodrošinātu to efektivitāti un strukturāli risinātu šo pastāvīgo problēmu.

(37) Lai novērstu produktivitātes stagnāciju un prasmju trūkumu, joprojām izšķiroša nozīme ir turpmākiem ieguldījumiem un strukturālajām reformām izglītības un mācību sistēmās. ESAO 2022. gadā veiktie *PISA* apsekojuma rezultāti liecina par zemāku pamatprasmju rezultātu līmeni nekā vidēji ES, un vispārējie rezultāti uzlabojas lasīšanā, saglabājas stabili dabaszinātnēs un pasliktinās matemātikā. Nepietiekamie rezultāti īpaši izteikti ir nelabvēlīgā situācijā esošiem skolēniem un tiem, kas ir reģistrējušies profesionālās izglītības un apmācības (PIA) programmās, un tas saasina sociālo nevienlīdzību. Lai nodrošinātu skolēniem atbilstošas pamatprasmes, ir vajadzīgi mērķtiecīgi pasākumi. Tie ietver pieredzējušo skolotāju stimulēšanu strādāt nelabvēlīgā situācijā esošās skolās, pilna laika izglītības paplašināšanu (*tempo pieno*) un tādu iniciatīvu kā vasaras skolu programma "*Piano Estate*" tvēruma paplašināšanu. Turklāt inovatīvu mācību metožu veicināšana, kas ietver koncentrēšanos uz zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātņu un matemātikas (*STEM*) priekšmetiem un skolotāju apmācības darbavietā uzlabošanu, varētu palīdzēt uzlabot pamatprasmes. Valstī ir otrais zemākais terciārās izglītības ieguves rādītājs ES. Pēcvidusskolas mācību programmu modernizēšana ar mērķi integrēt attiecīgās transversālās prasmes un uz darbu orientētas zināšanas, var labāk sagatavot absolventus strauji mainīgajam darba tirgum un tādējādi uzlabot viņu nodarbināmību.

(38) Lai gan kopējais brīvo darbvietu rādītājs Itālijā joprojām ir salīdzinoši zems, proti, aptuveni 2 %, tādās nozarēs kā būvniecība, veselības aprūpe un IKT trūkst darbaspēka. Pašreizējā trūkuma novēršanai ir būtiski turpināt ANM ietvaros veicināto veiksmīgo pasākumu īstenošanu PIA jomā, ieskaitot augstākajos tehniskajos institūtos, un saskaņot mācību programmas ar darba tirgus vajadzībām, jo īpaši transversālo, zaļo un digitālo prasmju jomā. Turklāt darbaspēka trūkuma mazināšanai īstermiņā ir būtiski paplašināt mācīšanos darbavietā, galveno uzmanību pievēršot īstermiņa apmācībai un mikrokvalifikācijām, kas vērstas uz nozarēm ar augstu izaugsmi un augstu pieprasījumu.

(39) Pieaugušo iesaiste izglītībā Itālijā joprojām ir viena no zemākajām ES, un tā samazinās, tādējādi kavējot ražīguma pieaugumu strauji novecojoša darbaspēka dēļ. Lai risinātu vidēja termiņa un ilgtermiņa prasmju vajadzības un veicinātu apmācības programmu potenciālu paaugstināt valsts konkurētspēju, ir būtiski strukturāli stiprināt pieaugušo izglītības sistēmu un saskaņot apmācības politiku ar rūpniecības prioritātēm, piemēram, iniciatīvām "Transizione 4.0" un "Transizione 5.0" , galveno uzmanību pievēršot tādu prasmju apguvei, kas ir pieprasītas strauji augošās nozarēs. Pamatojoties uz ietekmes novērtējumu, saskaņā ar aktīvu darba tirgus politiku pēc 2026. gada būtu jāpaplašina sekmīgie ANM pasākumi, ieskaitot duālo sistēmu un darba ņēmēju nodarbināmības garantiju (*garanzia di occupabilità dei lavoratori – GOL*) un jāpadara tie paredzamāki darba tirgus dalībniekiem. Reģionālie prasmju plāni ANM ietvaros būtu jāsaskaņo ar valsts rūpniecības stratēģijām, piemēram, "Libro Bianco", lai nodrošinātu saskaņotu prasmju attīstību, kas atbalsta ekonomikas prioritātes.

(40) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm 2025. gadā ieteica rīkoties, tai skaitā izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai īstenotu 2025. gada ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku. Attiecībā uz Itāliju 1., 2., 3., 5. un 6. ieteikums palīdz īstenot pirmo eurozonai adresēto ieteikumu par konkurētspēju, savukārt 1., 4. un 6. ieteikums palīdz īstenot otro eurozonai adresēto ieteikumu par noturību, un 1. ieteikums palīdz īstenot 2025. gada ieteikumā izklāstīto trešo eurozonai adresēto ieteikumu par makroekonomisko un finanšu stabilitāti.

(41) Ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un tās secinājumu par nelīdzsvarotības pastāvēšanu, ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1., 3., 5. un 6. ieteikumā. 1. ieteikumā minētā politika palīdzēs novērst neaizsargātību, kas saistīta ar lielu valdības parādu. Politikas, kas minētas 1., 3., 5. un 6. ieteikumā, palīdz novērst neaizsargātību, kas saistīta ar vāju ražīguma pieaugumu, kas savukārt atbalsta potenciālo IKP pieaugumu, un tādējādi arī palīdz īstenot 1. ieteikumu. 1., 3., 5. un 6. ieteikums palīdz gan novērst nelīdzsvarotību, gan īstenot eurozonai adresēto ieteikumu saskaņā ar 40. apsvērumu,

AR ŠO IESAKA Itālijai 2025. un 2026. gadā rīkoties šādi.

1. Palielināt kopējos aizsardzības un drošības izdevumus un gatavību, vienlaikus nodrošinot parāda ilgtspēju saskaņā ar Eiropadomes 2025. gada 6. marta secinājumiem. Ievērot neto izdevumu maksimālos pieauguma tempus, ko Padome ieteica 2025. gada 21. janvārī, lai novērstu pārmērīga budžeta deficīta situāciju. Īstenot reformu un investīciju kopumu, kas ir pagarinātā pielāgošanās perioda pamatā, kā Padome ieteikusi 2025. gada 21. janvārī. Saskaņā ar fiskālās ilgtspējas mērķiem padarīt nodokļu sistēmu labvēlīgāku izaugsmei, turpinot cīnīties pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, samazinot darbaspēka nodokļu īpatsvaru darbaspēka izmaksās un atlikušos nodokļu izdevumus, ieskaitot tos, kas saistīti ar pievienotās vērtības nodokli un videi kaitīgām subsīdijām, kā arī atjauninot kadastrālās vērtības, pamatojoties uz vidēja termiņa fiskāli strukturālā plāna saistībām kā daļu no plašākas ar mājokļiem saistītas politikas pārskatīšanas, vienlaikus nodrošinot taisnīgumu. Pastiprināt centienus ar mērķi uzlabot publisko izdevumu lietderību un efektivitāti. Mazināt novecošanas ietekmi uz potenciālo izaugsmi un fiskālo ilgtspēju, cita starpā vēl vairāk ierobežojot agrīnas pensionēšanās shēmu izmantošanu un risinot demogrāfiskās problēmas, kā arī piesaistot un saglabājot augstas kvalitātes darbaspēku.

2. Ņemot vērā piemērojamos termiņus reformu un investīciju savlaicīgai pabeigšanai saskaņā ar Regulu (ES) 2021/241, nodrošināt atveseļošanas un noturības plāna, t. sk. *REPowerEU* nodaļas, efektīvu īstenošanu. Paātrināt kohēzijas politikas programmu (ERAF, TPF, ESF+ un KF) īstenošanu, attiecīgā gadījumā izmantojot iespējas, ko sniedz vidusposma pārskatīšana. Optimāli izmantot ES instrumentus, tostarp programmas *InvestEU* un Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas piedāvātās iespējas, lai uzlabotu konkurētspēju.

3. Atbalstīt inovāciju, turpinot stiprināt uzņēmumu un akadēmisko aprindu saiknes, inovācijas iepirkumu, korporatīvo riska kapitālu un iespējas talantiem. Palielināt universitāšu lomu inovācijā, tām arī turpmāk pievēršot lielāku uzmanību pētniecības rezultātu komercializācijai un nodrošinot labākas karjeras iespējas pētniekiem. Veicināt MVU un jaunuzņēmumu izaugsmi un apvienošanu, arī ņemot vērā vidēja termiņa fiskāli strukturālajā plānā paustās saistības. Īstenot rūpniecības stratēģiju, t. sk. teritoriālās plaisas mazināšanā, racionalizējot pašreizējos politikas pasākumus un ņemot vērā galvenos infrastruktūras projektus.

4. Vēl vairāk palielināt valsts pārvaldes efektivitāti un spējas, kā arī vēl vairāk pastiprināt administratīvās spējas, īpaši vietējā līmenī. Vēl vairāk samazināt tiesu sistēmas neizskatīto lietu skaitu un nolēmumu pieņemšanas laiku. Novērst atlikušos konkurences ierobežojumus, t. sk. vietējo sabiedrisko pakalpojumu, uzņēmējdarbības pakalpojumu un dzelzceļa jomā.

5. Paātrināt elektrifikāciju un pastiprināt centienus atjaunīgās enerģijas izvēršanai, arī samazinot atļauju piešķiršanas regulējuma sadrumstalotību un ieguldot elektrotīklā. Novērst ar klimatu saistītos riskus un mazināt to ekonomisko ietekmi ar lielākas institucionālās koordinācijas, dabā balstītu risinājumu un klimata apdrošināšanas seguma palīdzību. Novērst atlikušās nepilnības ūdens un atkritumu apsaimniekošanā, samazinot infrastruktūras nepilnības.

6. Veicināt darbvietu kvalitāti un samazināt darba tirgus segmentāciju, t. sk. ar mērķi atbalstīt pienācīgas algas un palielināt dalību darba tirgū, jo īpaši nepietiekami pārstāvētām grupām, arī vēl vairāk stiprinot aktīvu darba tirgus politiku un uzlabojot cenas ziņā pieejamu piekļuvi kvalitatīvai bērnu un ilgtermiņa aprūpei, ņemot vērā reģionālās atšķirības. Turpināt centienus apkarot nedeklarētu darbu, it sevišķi visvairāk skartajās nozarēs. Turpināt veicināt pēcvidusskolas PIA un apmācību darbavietā nozarēs ar lielu pieprasījumu nolūkā apmierināt īstermiņa vajadzības pēc prasmēm, vienlaikus stiprinot pieaugušo izglītību, paplašinot mācīšanos darbavietā strauji augošās nozarēs. Uzlabot izglītības rezultātus, īpašu uzmanību pievēršot nelabvēlīgā situācijā esošiem skolēniem, kā arī stiprināt pamatprasmes.

Briselē, 2025. gada 8. jūlijā

Padomes vārdā –

priekšsēdētāja

S. LOSE